

Länsstyrelsen Västernorrland
Dnr 455-1585-18

Regional övning GOA 2018



Omslagsbild: Mostphotos
Fotograf: Nophamon Yanyapong

Författare: Jonna Toivonen

Denna rapport går att beställa i alternativt format.

Förord

Kommuner och länsstyrelser har ett geografiskt områdesansvar på lokal och regional nivå. Det geografiska områdesansvaret innebär att det finns en aktör på lokal nivå och en aktör på regional nivå som inom en geografisk yta ska verka för inriktning och samordning vid samhällsstörningar.

De uppgifter som hör till det geografiska områdesansvaret är bland annat att ansvara för att sammanställa lokala och regionala lägesbilder, samordna verksamhet mellan aktörer i kommunen eller länet samt att samordna information till allmänhet och media.

Hösten 2018 genomfördes den regionala övningen GOA med pandemi som scenario. Övningens fokus var geografiskt områdesansvar på lokal och regional nivå och de uppdrag som medföljer det geografiska områdesansvaret. Länsstyrelsen och länets sju kommuner var huvudaktörer i övningen men även andra aktörer i länet medverkade.

En pandemi skulle kunna få stora konsekvenser i samhället och utmana samhällets skyddsvärden, framförallt människors liv och hälsa och samhällets funktionalitet. Pandemi är en identifierad risk i den regionala risk- och sårbarhetsanalysen. Om en pandemi skulle drabba länet krävs att länets aktörer samverkar för att effektivt kunna inrikta och samordna arbetet med hanteringen.

Regional övning GOA har bidragit till att öka förmågan hos länsstyrelsen och kommunerna att utöva sitt geografiska områdesansvar, att samverka och tillsammans arbeta med inriktning och samordning.

Vi vill rikta ett stort tack till planeringsorganisationen, utvärderare och alla som deltagit i regional övning GOA, utan er hade övningen aldrig gått att genomföra.

Berit Högman
Landshövding

Jonna Toivonen
Övningsledare

Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	8
2. Inledning	9
2.1. Bakgrund.....	9
2.2. Aktörsgemensamma mål och målbeskrivningar	9
2.2.1. Aktörsgemensamt mål 1	9
2.2.2. Aktörsgemensamt mål 2	10
2.2.3. Aktörsgemensamt mål 3	11
2.3. Förkortningar	11
2.4. Övningsformat	12
2.5. Scenario	12
2.6. Planeringsprocessen	12
2.7. Syfte och mål med utvärderingen	13
3. Metod.....	14
3.1. Utvärderingsprotokoll	14
3.2. Samlade lägesbilder och minnesanteckningar	14
3.3. Utvärderingsfrågor	14
3.4. Kvalitetssäkring.....	14
4. Resultat	15
4.1. Aktörsgemensamt mål 1.....	15
4.1.1. Bedömning utifrån aktörsgemensamt mål 1	16
4.2. Aktörsgemensamt mål 2.....	17
4.2.1. Bedömning utifrån aktörsgemensamt mål 2	18
4.3. Aktörsgemensamt mål 3.....	19
4.3.1. Bedömning utifrån aktörsgemensamt mål 3	19
4.4. Planeringsprocessen	20
4.5. Utvärderingskonferens.....	21
5. Slutsatser	22
5.1. Styrkor, brister och utvecklingsområden	22
5.2. Identifierade behov av åtgärder	22
Bilaga 1 Åtgärdsplan.....	24
Bilaga 2 Scenario.....	25
Bilaga 3 Utvärderingsprotokoll.....	29
Bilaga 4 Utvärderingsfrågor LÖL.....	37

1. Sammanfattning

Under hösten 2018 anordnade länsstyrelsen Västernorrland en regional samverkansövning för att pröva de förhållningssätt och arbetssätt som förespråkas MBS:s *Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar*.¹

Övningen hade namnet regional övning GOA, namnet står för geografiskt områdesansvar. Övande aktörer var länsstyrelsen samt länets sju kommuner. Även kommunala förvaltningar och bolag, frivilliga, privata företag, Polismyndigheten, region Västernorrland samt räddningstjänsterna medverkade inom ramen för övningen. Sammanlagt deltog ca 160–170 personer på något sätt i övningen.

Det aktörsgemensamma syftet i övningen var att pröva förmågan till inriktning- och samordningsfunktion på lokal och regional nivå.

Övningen hade tre aktörsgemensamma mål:

1. God förmåga att förbereda och genomföra ISF-möte
2. God förmåga att inhämta information, sammanställa och kommunicera samlad lägesbild
3. God förmåga att samordna information

Övningsformatet var en funktionsövning i seminarieform med vissa praktiska moment. Övningen genomfördes v.47 på lokal nivå och v.49 på regional nivå. Övningsupplägget var densamma i samtliga genomföranden men vissa aktörer gjorde en del förberedelser innan övningsdagen. När övningen genomfördes på regional nivå byggde den vidare på det som aktörerna på lokal nivå tagit fram i sin del av övningen.

Övningen har utvärderats utifrån de aktörsgemensamma målen och tillhörande målbeskrivningar. Utvärderingen har i sin helhet bestått av fyra delar: utvärderingsprotokoll, samlade lägesbilder och minnesanteckningar i WIS samt utvärderingsfrågor till planeringsorganisationen. I den aktörsgemensamma utvärderingen, som presenteras nedan, har länsstyrelsen och länets kommuner utvärderats.

Den viktigaste slutsatsen i utvärderingen är att övningen gick bra och att de aktörsgemensamma målen uppnåts. De behov av åtgärder som identifierats i utvärderingen är främst att vi behöver öva mer på att träffa överenskommelser och att vi ska arbeta mer att utveckla vår lägesbildsrapportering.

¹ Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar, MSB (2014)
<https://www.msb.se/RibData/Filer/pdf/27483.pdf>

2. Inledning

2.1. Bakgrund

I Västernorrlands län har kommunerna, räddningstjänsterna, länsstyrelsen, regionen och polisen tillsammans arbetat med implementeringen av de *Gemensamma grunderna* sedan 2016. Ovan nämnda aktörer har även utbildats i förhållningssätt och arbetssätt som förespråkas i de gemensamma grunderna och vi såg behov av att pröva vår förmåga att tillämpa dessa.

2.2. Aktörsgemensamma mål och målbeskrivningar

Tre aktörsgemensamma mål med tillhörande målbeskrivningar togs fram inför övningen, dessa har för enkelhetens skull delats upp. Det första aktörsgemensamma målet har två målbeskrivningar där den ena handlar om att *förbereda* ISF-möte och den andra om att *genomföra* ISF-möte.

Det andra aktörsgemensamma målet har också delats upp där den första målbeskrivningen handlar om att *inhämta* information och den andra om att *sammanställa och kommunicera* samlad lägesbild.

Gällande det tredje aktörsgemensamma målet har målbeskrivningen delats upp i lokal/regional nivå eftersom ett kommunikationssamordningsmöte skulle genomföras först i den regionala delen av övningen.

2.2.1. Aktörsgemensamt mål 1

God förmåga att förbereda ISF-möte

Att göra en aktörsanalys och identifiera vilka aktörer som bör delta i ett ISF-möte

Att formulera en kallelse, utifrån organisationens egna mallar och rutiner, till ISF-möte

Kallelsen innehåller syfte, klockslag, plattform, eventuella förberedelser och agenda samt distribueras till identifierade aktörer

God förmåga att genomföra ISF-möte

Att vid angiven tidpunkt leda och dokumentera ISF-möte utifrån agendan

Att under ISF-mötet identifiera eventuella samordnings- och samverkansbehov, ge förslag till inriktning och samordning för fortsatt hantering av händelsen utifrån samhällets skyddsvärden

Att ge förslag till inriktning för kommunikation

Att efter ISF-mötets slut distribuera minnesanteckningar i WIS

När är målet uppnått?

När rätt aktörer, med rätt kompetens och mandat deltagit i ISF-möte

När genomfört ISF-möte bidragit till att identifiera eventuella samverkans- och samordningsbehov och en överenskommelse om gemensam inriktning nåtts

2.2.2. Aktörsgemensamt mål 2

God förmåga att inhämta information

Att göra en aktörsanalys och identifiera vilka aktörer som bör rapportera lägesbild

Att formulera ett syfte med samlad lägesbild och utifrån organisationens egna mallar och rutiner begära aktörsspecifika lägesbilder från identifierade aktörer

God förmåga att sammanställa och kommunicera samlad lägesbild

Att analysera aktörsspecifika lägesbilder och sammanställa till en samlad lägesbild

Att formulera förslag till inriktning och samordning för fortsatt hantering av händelsen utifrån samhällets skyddsvärden

Att formulera förslag till inriktning för kommunikation

Att kommunicera samlad lägesbild till involverade aktörer samt presentera huvuddragen i den samlade lägesbilden vid ett ISF-möte

När är målet uppnått?

När rätt aktörer rapporterat aktörsspecifik lägesbild vid angiven tidpunkt

När den samlade lägesbilden bidragit till att ge en överblick av händelsen utifrån organisationens geografiska områdesansvar

När den samlade lägesbilden innehåller förslag till inriktning för fortsatt hantering av händelsen

2.2.3. Aktörsgemensamt mål 3

God förmåga att samordna information på lokal nivå

Att analysera vilket gemensamt behov av kommunikation som finns

När är målet uppnått på lokal nivå?

När den samlade lägesbilden innehåller förslag till samordnad kommunikation

God förmåga att samordna information på regional nivå

Utifrån aktörsspecifika lägesbilder analysera vilket gemensamt behov av samordnad kommunikation som finns

Tillsammans med andra aktörer formulera samordnade budskap

När är målet uppnått på regional nivå?

När behov av kommunikation har identifierats

När det finns en plan för samordnad kriskommunikation

2.3. Förkortningar

Förkortningar som använts under övningen och i den aktörsgemensamma utvärderingsrapporten presenteras nedan.

ISF	<i>Inriktnings- och samordningsfunktion</i>
ISF-möte	<i>Möte för inriktnings- och samordningsfunktion, i vardagligt tal även kallat samverkanskonferens</i>
ÖL	<i>Övningsledare</i>
LÖL	<i>Lokal övningsledare</i>
UL	<i>Utvärderingsledare</i>
LU	<i>Lokal utvärderare</i>
PK	<i>Planeringskonferens</i>
RTJ	<i>Räddningstjänsten</i>
HKÅ	<i>Räddningstjänsten Höga kusten- Ådalen</i>
RVN	<i>Region Västernorrland</i>

2.4. Övningsformat

I tabellen nedan illustreras genomförandet av övningen, vilka som var övningsledare och lokala utvärderare.

Datum	Genomförande	ÖL	LU
19/11	Sollefteå kommun	Länsstyrelsen	Härnösands kommun
	Timrå kommun	Medelpads räddningstjänstförbund	Länsstyrelsen
20/11	Örnsköldsviks kommun	Länsstyrelsen	Örnsköldsviks kommun
	Sundsvalls kommun	Medelpads räddningstjänstförbund	Länsstyrelsen
21/11	Härnösands kommun	Länsstyrelsen	Kramfors kommun
22/11	Kramfors kommun	Länsstyrelsen	Sollefteå kommun
	Ånge kommun	Medelpads räddningstjänstförbund	Länsstyrelsen
6/12	Länsstyrelsen	Länsstyrelsen	Länsstyrelsen Jämtland

2.5. Scenario

Scenariot var en pandemi med influensaliknande sjukdom som särskilt drabbade personer i åldern 15–40 år. Pandemin orsakades av ett influensavirus typ A, H5N1, och var en mycket smittsam sjukdom, i flera fall med dödlig utgång.

Scenariot sträckte sig från augusti 2018 till november 2018 och pandemin nådde Västernorrlands län i mitten av november.

I scenariot var det begränsad tillgång till antivirala läkemedel och vaccin och MSB, Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten uppmanade att man på lokal och regional nivå skulle se över hur dessa kunde prioriteras. Det var också startläget i övningen. Scenariot finns i bilaga 2.

2.6. Planeringsprocessen

Övningen har planerats av en planeringsorganisation som bestått av länsstyrelsen och representanter från länets kommuner. Två startmöten samt tre planeringskonferenser har genomförts. Övningsdokumentation i övningen har bestått av *Övningsbestämmelser för planeringsprocessen*, *Övningsbestämmelser för genomförandet*, *Utvärderingsbestämmelser* samt *Övningsledningsbestämmelser* för respektive genomförande.

I nedanstående tabell visas när aktiviteter genomförts i planeringsprocessen och syftet med dem.

Aktivitet och syfte	Datum
Startmöte	22/2+26/3 2018
Presentation av genomförandeidé, diskutera vem som samverkar med vem och om vad på lokal/regional nivå	
PK 1	16/5 2018
Ta fram ett scenario för övningen	
PK 2	6/9 2018
Stämma av scenario, deltagande aktörer, påbörja spelunderlag	
PK 3	16/10 2018
Slutföra spelunderlag	

2.7. Syfte och mål med utvärderingen

Den aktörsgemensamma utvärderingen av regional övning GOA syftar till att identifiera styrkor, brister och utvecklingsområden kopplat till förhållningssätt och arbetssätt som förespråkas i *Gemensamma grunder för samverkan och ledning vid samhällsstörningar*. Målet med utvärderingen är att ringa in utvecklingsområden och ta fram åtgärdsplaner som ska ligga till grund för fortsatt utvecklingsarbete i respektive övandes organisation.

3. Metod

Nedan presenteras den metod som använts i övningens utvärdering.

3.1. Utvärderingsprotokoll

Planeringsorganisationen har gemensamt formulerat ett utvärderingsprotokoll som använts vid övningens olika genomföranden. Det var lokala utvärderare som fyllde i utvärderingsprotokollen och gjorde en bedömning av de övandes ageranden.

Utvärderingsprotokollet innehöll 30 frågor kopplade till de aktörsgemensamma målen och målbeskrivningarna och har i utvärderingen sammanställts och strukturerats utifrån dessa för att få en bild av hur övningen gick. Utvärderingsprotokollet finns i bilaga 3.

3.2. Samlade lägesbilder och minnesanteckningar

I övningen användes en övningsyta i WIS där samlade lägesbilder samt minnesanteckningar från övningens olika genomföranden publicerades. Övningsytan hette *Övning GOA 2018 Västernorrlands län*. Kommunerna rapporterade läget för sin aktör i rapporteringsfunktionen i WIS vilket är den rutin som används i länet när länsstyrelsen begär samlade lägesbilder.

3.3. Utvärderingsfrågor

De övande i respektive organisation har svarat på ett antal utvärderingsfrågor för att få en bild av hur de upplevde övningen. Resultatet av utvärderingsfrågorna till de övande omhändertas inom ramen för de *aktörsspecifika* utvärderingarna och redovisas inte i denna aktörsgemensamma utvärderingsrapport.

Planeringsorganisationen har svarat på utvärderingsfrågor i syfte att utvärdera vad som fungerade bra/mindre före, under och efter övningen. Utvärderingsfrågorna finns i bilaga 4.

3.4. Kvalitetssäkring

Utvärderingsresultatet kvalitetssäkras främst genom utvärderingskonferensen 27 mars 2019 där de övande aktörerna bjuds in för att gemensamt diskutera resultatet av utvärderingen. I inbjudan till utvärderingskonferensen bifogades utkastet på utvärderingsrapporten och deltagarna hade möjlighet att lämna skriftliga synpunkter på rapporten i samband med konferensen.

4. Resultat

Den aktörsgemensamma utvärderingens resultat presenteras nedan.

4.1. Aktörsgemensamt mål 1

Fyra aktörer gjorde aktörsanalys innan övningen för att identifiera vilka aktörer som bör delta i ISF-möte och resterande fyra aktörer gjorde en aktörsanalys under övningsdagen.

Samtliga aktörer skickade en kallelse till ISF-möte till de aktörer som identifierats i aktörsanalysen. Alla kallelser innehöll syfte, klockslag och plattform/mötesplats. I två kallelser saknades agenda och i två kallelser saknades information om hur deltagarna skulle förbereda sig inför ISF-mötet.

Kallelse till regional samverkanskonferens		
Sambandsmedel	Datum	Mötestid
Skype	2018-12-06	12.30
Skypelänk → Anslut till Skype-mötet	Rakeltalgrupp VÄNO LED ALLA	
Anslut via telefon 010-2230230 (Vanersborg DialIn), 526277# (Vanersborg DialIn)		
Syfte med mötet Syftet är att underlätta bedömningar av händelsen och dess konsekvenser för att kunna vidta lämpliga och samordnande åtgärder, enskilt eller aktörsgemensamt.		
Förberedelser inför mötet Aktörerna uppmanas att rapportera in sitt läge i WIS senast 6/12 kl 10.30 (OBS redan genomfört).		

Bild 1: Länsstyrelsens kallelse till ISF-möte under regional övning GOA.

Samtliga ISF-möten genomfördes vid angiven tidpunkt och leddes utifrån mötets agenda. I två aktörers genomförande följdes inte agendan i fastställd ordning men samtliga punkter i agendan avhandlades under mötet.

Vid sex aktörers ISF-möten identifierades samordnings- och samverkansbehov, huvudsakligen kopplat till kommunikation och prioritering av antivirala läkemedel och vaccin. Vid en aktörs ISF-möte beslutades att identifiering av samordnings- och samverkansbehov skulle göras vid nästa möte.

Vid ISF-mötet på regional nivå presenterades samordnings- och samverkansbehov utifrån andra aktörers lägesrapporter, men dessa diskuterades inte gemensamt under mötet.

Under samtliga aktörers ISF-möten gavs förslag till inriktning och samordning för fortsatt hantering av händelsen. Vid sju aktörers ISF-möten gavs förslaget utifrån samhällets skyddsvärden.

Sju aktörer gav förslag till inriktning för kommunikation under ISF-mötet, exempelvis att den aktör som äger frågan ska ansvara för kommunikation och andra aktörer hänvisar dit.

Fem aktörer nådde en överenskommelse om gemensam inriktning under ISF-mötet, i de andra ISF-mötena var det otydligt huruvida en överenskommelse nått eller inte.

Påverkan

I Örnsköldsvik märker vi av en ökad frånvaro bland personal genom sjukdom och VAB och det är flera som ansöker om semester, tjänstledighet mm pga oro för influensan. Detta innebär en hårdare belastning på frisk personal.

Se bifogade minnesanteckning från vår lokala samverkanskonferens. Vid konferensen nåddes överenskommelse om inriktning kring liv och hälsa samt samhällets funktionalitet:

- Vaccin och antivirala mediciner ska utdelas till prioriterad personal som ingår i riskgruppen.
- Samhällsviktig verksamhet ska upprätthållas.

 [Minnesanteckningar lokal ISF Övik.docx](#)

Bild 2: Överenskommelse i Örnsköldsviks kommun under regional övning GOA.

Sju aktörer dokumenterade ISF-mötet och distribuerade minnesanteckningar i övningsytan i WIS.

4. Åtgärder/beslut

1. Följa utvecklingen och rapportera vid nästa ISF-möte.
2. Uppmana egna verksamheter att planera för att anpassa verksamheten
3. Uppmana BKU-förvaltningen att fokusera sina insatser på barnomsorg och lågstadieskola.
4. Kommunicera via kommunens egna kanaler:
 - Påverkan på kommunal samhällsviktig verksamhet
 - Smittspridning och hygien
5. Uppdra till staben att inkomma med en prioriteringslista gällande vaccination.

Bild 3: Minnesanteckningar från Kramfors kommuns genomförande av regional övning GOA.

4.1.1. Bedömning utifrån aktörsgemensamt mål 1

Utifrån aktörsgemensamt mål 1 *God förmåga att förbereda och genomföra ISF-möte* så bedöms de övande aktörerna i stort sett vidtagit de förberedelser som är nödvändiga för att kunna genomföra ett ISF-möte. Att göra en aktörsanalys och skicka en kallelse till identifierade aktörer är mest angeläget inför ett ISF-möte och det gjorde samtliga aktörer i övningen.

De övande aktörernas ISF-möten bedöms huvudsakligen genomförts på ett bra sätt. Mötena genomfördes vid angiven tidpunkt och utifrån agendan vilket är en förutsättning för ett strukturerat genomförande av ett möte. Flera övande aktörer identifierade dessutom samordnings- och samverkansbehov och gav förslag till gemensam inriktning och samordning utifrån samhällets skyddsvärden.

Det bedöms däremot finnas brister gällande att nå överenskommelse om gemensam inriktning på ett tydligt sätt så att involverade aktörer har en klar bild av vad som förväntas av dem när de går tillbaka till den egna organisationen.

Den sammantagna bedömningen är att de övande aktörerna har en god förmåga att förbereda och genomföra ISF-möte. Aktörsgemensamt mål 1 bedöms vara uppnått.

4.2. Aktörsgemensamt mål 2

Fyra aktörer gjorde aktörsanalys innan övningen för att identifiera vilka aktörer som bör rapportera aktörsspecifik lägesbild och resterande fyra aktörer gjorde en aktörsanalys under övningsdagen.

Fyra aktörer formulerade ett syfte med samlad lägesbild i samband med att aktörsspecifika lägesbilder begärdes.

I länsstyrelsens begäran om lägesbild användes rapporteringsfunktionen av de aktörer som är WIS-användare. Övriga aktörer använde lägesrapportmallen som baseras på WIS².

Samtliga aktörer analyserade de aktörsspecifika lägesbilderna och sammanställde till en samlad lägesbild. En aktör sammanställde lägesbilderna innan övningens genomförande men analysen gjordes under övningsdagen. Aktörerna analyserade de aktörsspecifika lägesbilderna på olika sätt, exempelvis genom skade- och konsekvensanalys, händelse- och åtgärdsanalys, analys i storgrupp eller analys i mindre grupper.

Vid samtliga av övningens genomföranden presenterades huvuddragen i de samlade lägesbilderna vid ISF-mötet och de kommunicerades till involverade (övande) aktörer genom övningsytan i WIS. Länsstyrelsen publicerade en samlad regional lägesbild i power point format i WIS efter ISF-mötet.

² Se Länsstyrelsen Västernorrlands *Vägledning för arbetet med samlad regional lägesbild* (dnr.457-4457-17).

Händelseutveckling			Samverkansbehov
Mediabild			Stort behov av samlad och enhetlig information till allmänheten och fortsatt tät samverkan uttrycks från de flesta aktörer. Verksamheter rapporterar samordnings- och samarbets- och kommunikationsbehov. Önskvärt att länsstyrelsen samordnar informationen för regional kommunikation som kan användas på lokal nivå.
	På kort sikt	På lång sikt	
Konsekvenser	Ja	Ja	
Åtgärder	Ja	Ja	
Resursbehov	Ja	Ja	
Tillgängliga resurser	Ja	Vet ej	
Samverkansbehov			

Bild 3: Samlad lokal lägesbild från Sundsvalls kommun under regional GOA 2018.

Fem aktörers samlade lägesbilder innehöll förslag till inriktning, fem samlade lägesbilder innehöll förslag till samordning och två aktörer angav samhällets skyddsvärden som grund till förslag för inriktning och/eller samordning i lägesbilden. Fyra aktörer angav samhällets skyddsvärden som grund till förslag för inriktning och/eller samordning i minnesanteckningar.

4.2.1. Bedömning utifrån aktörsgemensamt mål 2

Utifrån aktörsgemensamt mål 2 *God förmåga att inhämta information, sammanställa och kommunicera samlad lägesbild* bedöms övande aktörer inhämtat information på ett bra sätt. Att göra en aktörsanalys och begära aktörsspecifika lägesbilder från identifierade aktörer är en förutsättning för att skapa en samlad lägesbild, vilket samtliga aktörer gjorde. I vissa fall saknades syfte med att begära lägesbild, men det bedöms inte vara av betydelse vid övningstillfället eftersom länsstyrelsen i scenariot redan hade bestämt ett syfte med lägesrapporteringen.

De övande aktörerna bedöms i stort sett sammanställt aktörsspecifika lägesbilder till samlade lägesbilder på ett bra sätt. Samtliga aktörer presenterade huvuddragen i de samlade lägesbilderna vid sina respektive ISF-möten vilket bör underlättat för mötesdeltagarna att få en samlad bild av situationen.

Det bedöms däremot finnas förbättringspotential gällande analys av lägesbilder för att säkerställa en god kvalitet i de samlade lägesbilderna. I övningen har analyserna gjorts på olika sätt vilket sannolikt resulterat i att urvalet/omfattningen av information i de samlade lägesbilderna varierat. Kopplat till detta bedöms det också finnas förbättringspotential gällande att kommunicera samlade lägesbilder, framförallt i WIS. Det finns stora variationer kring hur och vad de övande aktörerna rapporterat/dokumenterat i WIS/minnesanteckningar.

Eftersom samtliga övande aktörer har kommunicerat samlad lägesbild genom WIS är den sammantagna bedömningen att de övande aktörerna har en god förmåga att inhämta information, sammanställa och kommunicera samlad lägesbild. Aktörsgemensamt mål 2 bedöms vara uppnått.

4.3. Aktörsgemensamt mål 3

Samtliga aktörer på lokal nivå analyserade vilket gemensamt behov av kommunikation som fanns och analyserna stämde av vid stabsorienteringar. Flera aktörer betonade vikten av samordnad kommunikation.

På lokal nivå innehöll sex aktörers samlade lägesbilder (som presenterades under ISF-mötet) förslag till samordnad kommunikation.

Tre aktörer på lokal nivå redovisade förslag till samordnad kommunikation i den samlade lägesbilden i WIS. Tre aktörer redovisade förslag till samordnad kommunikation i minnesanteckningar. I vissa fall uppgav aktörerna, i WIS eller minnesanteckningar, att det fanns behov av gemensam inriktning för kommunikation men förslag har inte angetts.

Under den regionala delen av övningen analyserade länsstyrelsen vilket gemensamt behov av samordnad kommunikation som fanns utifrån samlade lägesbilder i WIS samt minnesanteckningar. Analysen gjordes i kommunikationsfunktionen i länsstyrelsens beredskapsorganisation och stämde av med övriga funktioner.

Kommunikationsfunktionen tog fram en plan för kommunikationen och förslag till samordnade budskap. Syftet med kommunikationen var att lugna oro och förhindra ryktesspridning. Förslagen till budskap var bland annat att kommunicera vad den egna organisationen gör, vad myndigheterna gör tillsammans men också att förklara varför yngre grupper drabbas hårdast.

Vid ISF-mötet på regional nivå presenterade länsstyrelsen förslaget till samordnade budskap och diskuterade därefter dem med länets kriskommunikatörsnätverk vid ett separat kommunikationssamordningsmöte. Efter kommunikationssamordningsmötet lades förslagen till samordnade budskap upp som en anteckning i WIS.

4.3.1. Bedömning utifrån aktörsgemensamt mål 3

Utifrån aktörsgemensamt mål 3 *God förmåga att samordna information* bedöms övande aktörer i stort sett samordnat information på ett bra sätt. Samtliga aktörer analyserade vilket behov av kommunikation som fanns och de flesta aktörers samlade lägesbilder (som presenterades vid ISF-möten) innehöll förslag till samordnad kommunikation.

Det bedöms däremot finnas brister i hur de analyserade behoven av kommunikation dokumenterats i de samlade lägesbilderna vilket sannolikt försvårat/förlängt arbetet med att samordna kommunikation på regional nivå.

Den sammantagna bedömningen är att de övande aktörerna har en god förmåga att samordna kommunikation, framförallt eftersom samtliga aktörer analyserade behovet av samordnad kommunikation och på så sätt

bidrog till samordnade budskap. Aktörsgemensamt mål 3 bedöms vara uppnått.

4.4. Planeringsprocessen

Före övningen

Resultatet av utvärderingen gällande planeringsprocessen visar att planeringen inför övningen i huvudsak har fungerat bra. Planeringsorganisationen ansåg att de hade kunnat påverka processen och varit delaktiga i olika moment i planeringen.

Resultatet visar också att det upplevts som positivt att en stor del av arbetet kunnat göras på planeringskonferenserna istället för på hemmaplan.

Utvärderingen visar att det som fungerade mindre bra i planeringsprocessen var att utvärderingsfrågorna till de övande och aktörsanalysen inte gjordes gemensamt men också att övningsdokumentationen samt scenariot var för omfattande/avancerat.

Under övningen

Resultatet av utvärderingen gällande övningens genomförande visar att planeringsorganisationen ansåg att övningsformatet fungerade bra samt att det var nyttigt att öva på samverkan och att utöva det geografiska områdesansvaret.

Utvärderingen visar att det som fungerade mindre bra i övningens genomföranden var att nyckelpersoner i vissa fall inte deltog i övningen, att lägesrapportering och presentation av lägesbild skulle kunna göras på ett bättre sätt men också att det blev tidsbrist i vissa genomföranden. På lokal nivå började övningen klockan 09:00 och ISF-mötet genomfördes klockan 13:00.

Utvärderingen visar också att insatsen av länsstyrelsens övningsledare inte var så aktiv som förväntat under övningens genomförande.

Efter övningen

Resultatet av utvärderingen visar att det framförallt är två saker som anses vara nödvändigt att vidareutveckla i det aktörsgemensamma sammanhanget; ett förtydligande kring vem som samverkar med vem på vilken nivå samt att enas kring vilken lägesrapportmall som ska användas vid begäran om lägesbild samt hur aktörsspecifika lägesbilder ska sammanställas till en samlad lägesbild.

4.5. Utvärderingskonferens

Utvärderingskonferensen för regional övning GOA genomfördes den 27 mars 2019. På konferensen deltog representanter från kommunerna och länsstyrelsen, såväl övade som lokala övningsledare.

Vid den första delen av konferensen presenterade utvärderingsledaren övningen övergripande, dels vad övningen handlade om men också hur den hade genomförts. Därefter presenterade länsstyrelsen och sex av länets sju kommuner vilka erfarenheter de hade från övningen.

Vid den andra delen av konferensen presenterade utvärderingsledaren hur utvärderingen hade gått till samt vilka styrkor, brister, utvecklingsområden samt behov av åtgärder som identifierats. Därefter delades deltagarna in i fyra grupper där de diskuterade identifierade åtgärder, ytterligare behov av åtgärder, hur de skulle prioriteras och konkretiseras. Totalt identifierades 8 åtgärder, dessa redovisas i bilaga 1 *Åtgärdsplan*. Uppföljning av arbetet med åtgärderna ska göras vid beredskapsnätverkets träff hösten 2019.

5. Slutsatser

Överlag så gick övningen bra och de aktörsgemensamma målen har uppnåtts. Syftet med övningen var att pröva förmågan till inriktnings- och samordningsfunktion på lokal och regional nivå, vilket vi fick möjlighet att göra i regional övning GOA. De styrkor, brister, utvecklingsområden och behov av åtgärder som identifierats i utvärderingen presenteras nedan.

5.1. Styrkor, brister och utvecklingsområden

De styrkor som identifierats i utvärderingen är:

1. Aktörernas förberedelser och genomföranden av ISF-möten gjordes på ett bra sätt.
2. Aktörernas inhämtning av information till samlade lägesbilder genomfördes på ett bra sätt.
3. Aktörernas analyser av behov av samordnad kommunikation genomfördes på ett bra sätt.

De brister som identifierats i utvärderingen är:

1. Att nå överenskommelser om gemensam inriktning skulle kunnat göras på ett tydligare sätt.
2. Att sammanställa, analysera och kommunicera samlade lägesbilder skulle kunnat göras på ett bättre sätt. I vissa fall saknades information i samlade lägesbilder men redovisades i minnesanteckningar.

Utifrån utvärderingen har två utvecklingsområden ringats in, dels att utveckla förmågan att på ett tydligt sätt försöka nå överenskommelser om gemensam inriktning under ISF-möten men också att utveckla förmågan att sammanställa, analysera och kommunicera samlade lägesbilder. Detta avser både urvalet av information till den samlade lägesbilden men också hur de kommuniceras (WIS/minnesanteckningar).

Framförallt anses det vara viktigt att utveckla förmågan att inkludera kommunikativa perspektiv i den samlade lägesbilden eftersom det är en väsentlig del av en samlad lägesbild och om det inte inkluderas försvåras/förlängs arbetet med att samordna kommunikation.

5.2. Identifierade behov av åtgärder

Förbereda och genomföra ISF-möte

Se över kallelser till ISF-möten och lägga till information som mötesdeltagarna kan behöva veta innan mötet, exempelvis agenda, eventuella förberedelser och förslagsvis vilken målgrupp mötet riktar sig till.

Öva på att formulera förslag till gemensamma inriktningar för olika samhällsstörningar och öva på att nå överenskommelser om dem på ett tydligt sätt.

Inhämta information, sammanställa och kommunicera samlad lägesbild

Utbildningsinsats för lägesrapportering i WIS samt hur kommunikativa perspektiv kan inkluderas i en samlad lägesbild.

Att enas om hur externa och interna aktörer ska lägesrapportera och vilken teknik som ska användas.

Samordna kommunikation

Öva på att samordna information till allmänhet och media på lokal nivå.

Övrigt

Förtydliga vem som samverkar med vem, om vad och på vilken nivå.

På ett tydligare sätt stämma av vilka förväntningar som finns hos olika aktörer inför gemensamma övningar.

Bilaga 1 Åtgärdsplan

Prioritet	Åtgärd	Ansvarig	När ska åtgärden genomföras	Hur ska åtgärden genomföras	Kopplat till mål
1	Utbildningsinsats i lägesrapportering i WIS samt hur kommunikativa perspektiv inkluderas	Länsstyrelsen	2019	Utbildning i lägesrapportering i WIS för att få en gemensam syn på innebörden av de olika fälten	2
1	Driva WIS-utveckling för lokal nivå	Kommunerna	2019	Utse representant till WIS-samordningsforum	2
1	Enas om hur externa och interna aktörer ska lägesrapportera och vilken teknik som ska användas	Kommunerna	2019	Samverkan mellan kommuner	2
1	Övningar i egen organisation i att formulera förslag på gemensamma inriktningar och nå överenskommelser	Länsstyrelsen och kommunerna	2019-2020	Erfarenhetsutbyte efter övningarna	1
1	Förtydliga vem som samverkar med vem, om vad och på vilken nivå	Länsstyrelsen sammanhållande	2019	Förtydliga i rutinerna. Diskussion vid samhällsstörningar	1, 2
2	Öka kunskap hos andra aktörer om gemensamma grunder och geografiskt områdesansvar	Länsstyrelsen sammanhållande	2019-2020	Korta utbildningar (ev. nano Learning)	1, 2, 3
2	Utbilda/öva grundläggande förmågor i egen organisation	Länsstyrelsen och kommunerna	2019-2020	Korta utbildningar/övningar i aktörsanalys, begära, sammanställa och analysera lägesbilder, samordna information	1, 2, 3
3	Se över hur kallelser, checklistor och mallar är utformade	Länsstyrelsen sammanhållande	2019-2020	Utbyte mellan kommuner och länsstyrelsen	1

Övrigt

Öka utbytet mellan aktörer i länet för att kunskapshöja och förstärka uthållighet/bemanning
Stämma av förväntningar mellan aktörer inför gemensamma övningar

Bilaga 2 Scenario

Förklaring av termer och begrepp

WHO- Världshälsoorganisationen

Influensa A typ H5N1-

Är ett influensavirus typ A som främst förekommer hos fjäderfä. Sjukdomen kallas ibland för fågelinfluensa. H5N1 är ett högpätagent virus, det vill säga att den orsakar en mycket smittsam sjukdom, oftast med dödlig utgång.

Pandemistadium-

Fas 1: Av de virus som cirkulerar bland djur märks ingen vidare risk för mänskliga fall

Fas 2: Ett influensavirus har bevisligen smittat från djur till människa, ses därför som ett "potentiellt pandemihot"

Fas 3: Något fler fall av spridning från djur till människa, men mellan människor finns ingen eller mycket begränsad smittspridning

Fas 4: Viss ökning av smittspridningen mellan människor

Fas 5: Betydande smittspridning mellan människor i minst två länder

Fas 6: Snabb och ihållande spridning mellan människor i minst två delar av världen.

Antivirala mediciner-

Botar inte virussjukdomar men bromsar deras utveckling.

Förhistoria

Augusti –

Flera utbrott av svår influensaliknande sjukdom med många avlidna rapporteras från flera platser i Indien. Preliminära resultat från indiska smittskyddsinstitutet visar att det sannolikt rör sig om influensa A typ H5N1. Denna virustyp har under flera års tid orsakat utbrott bland tamfåglar i framförallt Asien. Även isolerade fall av svår influensasjukdom bland människor har rapporterats med detta virus. Dessa personer har dock alltid smittats direkt av sjuka fåglar och någon spridning människor emellan har inte tidigare noterats.

Virusstammar från Indien har skickats till WHO:s referenslaboratorium i Atlanta, USA, för ytterligare typning. WHO bekräftar att stammarna är av typen influensa A H5N1. Experter tror nu att denna virusstam fått nya egenskaper (genom s.k. mutation) som möjliggör person-till-person-smitta.

September –

WHO rapporterar om influensautbrott i flera andra områden i Asien bl.a. från Hong Kong, Indonesien, Malaysia och Thailand. Enligt rapporten förekommer en omfattande person-till-person-smitta. I de drabbade områdena har uppemot 25 % av befolkningen insjuknat. Dödligheten bland dem som insjuknat anges vara ca 5 %. Dödlighet tycks vara högst bland personer 15 - 40 år. Försök görs för att minska spridningen genom att bland annat isolera sjuka, stänga skolor, förbjuda offentliga möten, reseinskränkningar, andningsskydd med mera.

WHO deklarerar pandemistadium 5 (av 6) vilket betyder att influensavirus är spritt bland större grupper av människor men fortfarande bara i lokaliserade områden samt att viruset är relativt väl anpassat för spridning mellan människor.

Svenska Utrikesdepartementet (UD) avråder samma dag från resor till Asien. Stora tv-bolag som CNN rapporterar dagligen om utvecklingen i Asien och den stora oro som breder ut sig bland befolkningen i drabbade områden. Även svenska medier har börjat rapportera om situationen i Asien och Folkhälsomyndighetens experter intervjuas om den svenska beredskapen inför en befarad spridning till Sverige.

Influensavirusstammar skickas till WHO:s referenslaboratorium i Atlanta för val av lämplig vaccinstam och WHO kallar till möte med vaccinproducenter för planering av massproduktion av vaccin.

Det kommer att dröja ca 2 månader innan vaccinet finns tillgängligt för distribution. Folkhälsomyndigheten börjar nu lägga ut dagliga rapporter om influensautbrottet i Asien på sin hemsida. Samtidigt uppmanas landstingen och regionerna av Folkhälsomyndigheten att öka sin övervakning för att tidigt kunna upptäcka fall av den nya pandemiinfluensan.

EU:s smittskyddsmyndighet ECDC rapporterar om ett misstänkt importfall av influensa H5N1 i Frankrike hos en resenär från Asien.

Oktober –

Sedan månadsskiftet oktober/november har man i delar av Sydeuropa samt även på enstaka platser i Centraleuropa påvisat en spridning av den nya H5N1-smittan. Liksom i Asien är det en stor andel av befolkningen i de drabbade områdena som insjuknar, upp till 40 %, och många patienter kräver sjukhusvård. Personer i åldern 15–40 tycks drabbas särskilt hårt av influensan.

WHO deklarerar att vi nu har en global influensapandemi av stadium 6 (av 6).

Folkhälsomyndigheten kallar den 10 oktober till en presskonferens och generaldirektören meddelar att det första svenska fallet av det H5N1-influensa nu upptäckts. Patienten som är bosatt i Stockholmsområdet vårdas på infektionsklinik.

Dagligen rapporterar media om utbrott i landet av den nya pandemiinfluensan. Flera orter i Mälardalen drabbas men ännu inga rapporterade fall i Västernorrland. Sjukvården i Stockholm är kraftigt belastad av misstänkt influensasjuka och infektionsklinikerna i området är fullbelagda. Flera personer vårdas på intensivvårdsavdelningar och dödsfall har rapporterats.

Antalet sjukskrivna ökar från dag till dag. Distribution av antivirala mediciner har påbörjats enligt anvisningar från Folkhälsomyndigheten. Stängning av skolor för att minska smittspridningen har diskuterats.

November-

Regionledningen i Västernorrland kontaktas dagligen av media – många frågar om vilka åtgärder som vidtas inom regionen, hur man skyddar sig, vilka länsbor som ska få läkemedel och vaccin. Företag och anhöriga till personer i riskgruppen kontaktar sina hälsocentraler, hemtjänster, sjukvårdsrådgivningen samt smittskyddsmyndigheten för att få förebyggande behandling samt för att komma först i kön till det influensavaccin som dock förväntas komma till landet tidigast om två veckor. Samtidigt finns en stor oro hos allmänheten för eventuella biverkningar med vaccinet och på sociala medier förs många diskussioner kring detta. Sjukvården har periodvis svårt att hantera alla förfrågningar från företag och allmänhet.

V 45-

På fredag eftermiddag kontaktar sjukvårdsrådgivningen smittskyddet då man på morgonen haft samtal från några personer i Njurundaområdet med influensasyntom. Man undrar hur man ska hantera detta och vilken information som ska ges till de berörda.

V 46 -

I morgonnyheterna meddelas fall av misstänkt pandemiinfluensa från Västernorrland. Tilltagande oro och rädsla i Västernorrland för att influensan ska spridas ytterligare.

På sjukhusapoteket finns nu ett lager av antivirala mediciner som kan distribueras vidare ut till hälsocentraler och apotek i länet. Men tillgången är begränsad. Folkhälsomyndigheten bekräftar att det tar minst två veckor innan ett pandemivaccin finns tillgängligt men tillgången kommer vara begränsad även där (ca 340 000 doser per vecka). MSB, Socialstyrelsen och Folkhälsomyndigheten genomför en nationell samverkanskonferens med anledning av läget. Det viktigaste budskapet är att man ute på lokal och regional nivå ska se över hur man kan prioritera antivirala mediciner och vaccin.

I Västernorrland rapporterar lokala media dagligen om ett utbrett missnöje bland olika grupper i samhället som inte får tillgång till förebyggande behandling. Andra grupper uttrycker oro för eventuella biverkningar av läkemedlen och vill inte känna sig tvingade att använda läkemedlen för att förhindra smittspridning.

En regional samverkanskonferens har genomförts. Under samverkanskonferensen gav smittskyddsläkaren följande planeringsförutsättningar:

Räkna med uppemot 40 % sjukfrånvaro

Antivirala mediciner kommer inledningsvis räcka till 20 % av länets befolkning, riskgrupper ska prioriteras

Vaccinet kommer om ca 2 veckor i mycket begränsad omfattning, ca 8000 doser per vecka till vårt län. Riskgrupper ska prioriteras

Startläge

V 47-

Antalet sjuka ökar, ca 10 %, många är i åldern 15–40. Flera personer intensivvårdas på sjukhus. En person i 25 års åldern har avlidit på Sundsvalls sjukhus.

MSB begär samlade regionala lägesbilder från länsstyrelserna med anledning av pandemin för att få en helhetsbild av situationen. Länsstyrelsen Västernorrland skickar därför en begäran om samlade lägesbilder från samtliga kommuner. Syftet med lägesbilden är att få en bild av hur kommunerna ser på förmågan att upprätthålla samhällsviktig verksamhet samt hur man avser att prioritera läkemedel och vaccin.

Bilaga 3 Utvärderingsprotokoll

Namn lokal utvärderare

Klicka eller tryck här för att ange text.

Ort och datum

Klicka eller tryck här för att ange text.

Förberedelser att vidta under övningsdagen

Be om att få kallelsen till ISF-mötet så du kan se vilka aktörer som kallas

Be om att få agendan till ISF-mötet så du kan bedöma huruvida agendan följs

Aktörsgemensamt mål 1: God förmåga att förbereda och genomföra ISF-möte

Genomförs en aktörsanalys för att identifiera vilka aktörer som ska kallas till ISF-möte?

Ja

Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Formuleras en kallelse till ISF-möte till de aktörer som identifierats i aktörsanalysen?

Ja

Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Innehåller kallelsen:

Syfte

Klockslag

Plattform/mötesform

Hur deltagarna ska förbereda sig

Agenda

Klicka eller tryck här för att ange text.

Distribueras kallelsen till ISF-mötet till de aktörer som identifierats i aktörsanalysen?

Ja

Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Innehåll i agenda:

Klicka eller tryck här för att ange text.

Vad är din samlade bedömning kring de övandes förberedelser inför ISF-mötet?

Klicka eller tryck här för att ange text.

Genomförs ISF-mötet vid angiven tidpunkt?

- Ja
- Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Leds ISF-mötet utifrån agendan?

- Ja
- Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Dokumenteras ISF-mötet?

- Ja
- Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Identifieras eventuella samordnings- och samverkansbehov?

- Ja
- Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Ges förslag till inriktning och samordning för fortsatt hantering av händelsen utifrån samhällets skyddsvärden?

- Ja
- Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Ges förslag till inriktning för kommunikation?

- Ja
- Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Nåddes en överenskommelse om gemensam inriktning?

Ja

Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Distribuerades minnesanteckningar efter mötets slut?

Ja

Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Vad är din samlade bedömning av de övandes genomförande av ISF-mötet?

Klicka eller tryck här för att ange text.

Aktörsgemensamt mål 2: God förmåga att inhämta information och sammanställa och kommunicera samlad lägesbild

Genomförs en aktörsanalys för att identifiera vilka aktörer som ska lämna rapportera lägesbild?

Ja

Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Formulerades ett syfte med samlad lägesbild?

Ja

Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Skickades en mall för att rapportera aktörsspecifik lägesbild?

Ja

Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Gjordes en analys av aktörsspecifika lägesbilder?

Ja

Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Hur sammanställdes den samlade lägesbilden?

Klicka eller tryck här för att ange text.

Innehåller den samlade lägesbilden förslag till inriktning och samordning för fortsatt hantering av händelsen utifrån samhällets skyddsvärden?

Ja

Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Vad är din samlade bedömning av de övandes arbete med samlad lägesbild?

Klicka eller tryck här för att ange text.

Aktörsgemensamt mål 3: God förmåga att samordna information

Analyserades vilket gemensamt behov av kommunikation som finns?

- Ja
- Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Innehåller den samlade lägesbilden förslag till samordnad kommunikation?

- Ja
- Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Vad är din samlade bedömning av de övandes arbete med samordnad kommunikation?

Klicka eller tryck här för att ange text.

Utvärderingsprotokoll tillägg 6 december

Observera att dessa endast ska besvaras den 6 december.

Analyserades vilket gemensamt behov av kommunikation som finns utifrån de lägesbilder som lämnats in i WIS?

- Ja
- Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Formulerades samordnade budskap tillsammans med andra aktörer?

- Ja
- Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Finns en plan för samordnad kommunikation?

Ja

Nej

Klicka eller tryck här för att ange text.

Bilaga 4 Utvärderingsfrågor LÖL

Med anledning av regional övning GOA 2018 vill vi passa på att utvärdera planeringen och genomförandet av övningen för att se vad vi kan göra bättre tills nästa gång.

Vi är tacksamma om ni tar er tid att svara på följande frågor senast **fredag 18 januari 2018**.

En sammanställning av era svar kommer presenteras på utvärderingskonferensen.

Före övningen

Vad fungerade bra med planeringsprocessen?

Klicka eller tryck här för att ange text.

Vad fungerade mindre bra med planeringsprocessen?

Klicka eller tryck här för att ange text.

Har du något medskick till nästa gång vi ska planera en övning tillsammans i länet?

Klicka eller tryck här för att ange text.

Under övningen

Vad fungerade bra med övningens genomförande?

Klicka eller tryck här för att ange text.

Vad fungerade mindre bra med övningens genomförande?

Klicka eller tryck här för att ange text.

Vad är det viktigaste du tar med dig från övningen?

Klicka eller tryck här för att ange text.

Efter övningen

Vad behöver vidareutvecklas tillsammans när det gäller aktörsgemensam hantering av samhällsstörningar?

Klicka eller tryck här för att ange text.

Övriga synpunkter

Klicka eller tryck här för att ange text.

Tack för ditt svar!

Sändlista

Räddningstjänsten Medelpad

Räddningstjänsten Höga kusten- Ådalen

Härnösands kommun

Kramfors kommun

Sollefteå kommun

Örnsköldsviks kommun



**Länsstyrelsen
Västernorrland**

Postadress: 871 86 Härnösand
Telefon: 0611-34 90 00
www.lansstyrelsen.se/vasternorrland